

КӘСІПКЕРЛІК ТӘУЕКЕЛДЕРДІҢ ЖІКТЕЛУІ

Жоспар:

1. Кіріспе.
2. Негізгі бөлім.
 - 2.1. Жіктеу белгілері.*
 - 2.2. Кәсіпкерлік тәуекелдің жіктелуі.*
 - 2.3. Кәсіпкерлік қызметтегі тәуекелден болатын жоғалтулардың жіктелуі.*
3. Қорытынды.
4. Пайдаланылған әдебиеттер.

1. Кіріспе.

Кәсіпкерлік тәуекел - өнімдерді тауарларды, қызмет көрсетулерді өндірумен, оларды өткізумен, тауар-ақша және қаржы операцияларымен, коммерциямен байланысты кез келген қызмет түрінде пайда болатын әлеуетті мүмкін қауіптілік, ресурстарды ықтимал жоғалтулар.

Ол ресурстардың күтпеген, есептелмеген шығыны ретінде немесе ресурстарды ұтымды пайдалануға есептелген нұсқамен салыстырғандағы табысты ала алмауы ретінде сипатталады.

Кәсіпкерлік тәуекелдің мәнін қарастыру кәсіпкерлік қызметте тәуекел орындайтын функцияларды анықтаумен басталады:

- *Инновациялық*
- *реттеуші*
- *қорғаушы*
- *аналитикалық*

Кәсіпкерлік тәуекелді жіктеу күрделілігі олардың көп түрлігінде.

2. Негізгі бөлім.

2.1. Жіктеу белгілері.

Тәуекелді жіктеу әртүрлі белгілері бойынша жүзеге асады:

- *пайда болу себебі;*
- *атқарымдық түрі бойынша;*
- *кәсіпкерлік сала бойынша;*
- *сақтандыру мүмкіндігі;*
- *қызмет белгілері бойынша;*
- *аумағы бойынша;*
- *туу сферасы бойынша;*
- *мүмкіндігі бойынша;*
- *жіберілетін деңгейі бойынша және т.б.*

2.2. Кәсіпкерлік тәуекелдің жіктелуі.

Кәсіпкерлік тәуекелдің жіктелуі:

Аумағы бойынша: жергілікті, салалық, елдік.

Пайда болу табиғаты бойынша: субъективті және объективті.

Туу сферасы бойынша: ішкі, сыртқы.

Мүмкіндігі бойынша: сақтандырылатын, сақтандырылмайтын.

• Кәсіпкерлік қызмет белгілері бойынша:

- **өндірістік** тәуекел өнім тауар өндіруге және қызмет көрсетуге, кез келген өндірістік қызмет түрін жүзеге асыруға байланысты;
- **коммерциялық** тәуекел өндірген немесе сатып алған тауарларды және қызмет көрсетуді өткізу процесінде туады;
- **қаржылық** тәуекел кәсіпкердің банктермен және басқа қаржы институттарымен қатынас сферасында пайда болады;
- **заңдық** – заң актілерінің төмен сапасымен және заңдағы күтпеген өзгерістермен байланысты;
- **инвестициялық** тәуекел – техникалық экономикалық негіздемені сапасыз жасаумен, жобаның құнының күтпеген өсуімен, қоршаған орннтананы қорғау туралы заңның күшеюіне байланысты;
- **сақтандыру т.** – сақтандыру қорын қалыптастырумен, қорды басқарумен байланысты.

2.3. Кәсіпкерлік қызметтегі тәуекелден болатын жоғалтулардың жіктелуі.

Кәсіпкерлік қызметтегі тәуекелден болған жоғалтулар *материалдық, еңбектік, қаржылық, уақыт жоғалтулары, жоғалтулардың арнайы түрлеріне* бөлінеді.

Материалдық түрі жобада қарастырылмаған қосымша шығындардың немесе үйлер, ғимараттар, жабдықтар, шикізат, энергия түріндегі материалдық объектілердің тікелей жоғалтулардан көрінеді.

Еңбектік жоғалтулар кездейсоқ болжанбаған жағдайлардан болған жұмыс уақытының жоғалтулары.

Қаржы жоғалтулары тікелей ақшалай зиян нәтижесінде пайда болады.

Уақыт шығындары кәсіпкерлік қызмет процесі ойдағыдай ақырын, кешігіп жүргенде орын алады.

Жоғалтулардың арнайы түрлері адамдардың денсаулығына және өміріне, қоршаған ортаға, кәсіпкердің беделіне зиян келтіру және басқа қолайсыз әлеуметтік және моральдық-психологиялық зардаптары бар жағдайлар әсерінен көрінеді.

3. Қорытынды.

Кез-келген кәсіпорын өзінің өндірістік, коммерциялық және басқа қызметіне байланысты тәуекелдерге жолағады, кез-келген кәсіпкер қабылданған басқару шешімдерінің салдары үшін жауап береді.

Тәуекел факторы кәсіпкерді қаржылық және материалдық ресурстарды үнемдеуге, жаңа жобалардың, коммерциялық мәмілелердің және т. б. тиімділігін есептеуге ерекше назар аударуға мәжбүр етеді.

Кәсіпкерліктегі тәуекел-егер белгіленген іс-шара (басқарушылық шешім) жүзеге асырылмаса, сондай-ақ басқарушылық шешімдер қабылдау кезінде есептеулер немесе қателіктер жіберілген болса, кәсіпорынның шығынға немесе шығынға ұшырау ықтималдығы..

4. Пайдаланылган әдебиеттер.

1. Антонова Н. А. Страхование предпринимательского риска: проблемы и перспективы
2. Антошина Т. Страхование предпринимательских рисков
3. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе
4. Братусь С. Н. Юридическая ответственность и законность: Очерк теории
5. Бхуртиал Л. Страхование предпринимательского риска
6. Гражданско-правовое положение личности в СССР
7. Гришина Н. А. Оценка риска деятельности хозяйствующего субъекта в условиях неопределенности экономической ситуации
8. Дождев Д. В. Римское частное право: Учебник для вузов.
9. Кабышев, О. А. Правомерность предпринимательского риска